



Hát Giang Sông Cuồn

Cuộc khởi nghĩa của Hai Bà Trưng ở huyện Mê Linh vào năm Canh Tý (40 AD) đã để lại những trang sử hào hùng cho hậu thế. Dầu rằng lực lượng yếu kém lại không gặp thời, nhưng hành động của Hai Bà đã làm chấn động lòng người và triều đình Đông Hán. Tác giả hình dung giờ phút cuối của Vua Bà qua bài thơ này, để ca ngợi bà, là phụ nữ nhưng lại can đảm phi thường.

Quận Giao Chỉ, Tô Định quan Thái thú,
Tàn bạo, tham lam, cướp của, giết người.
Nợ nước, thù nhà, mối hận khôn nguôi,
Chị em khởi nghĩa, trọn đời chống Hán.
Vung kiếm thép, trên lưng voi hăng hái
Phất phới cờ bay, hùng tráng Hai Bà.
65 thành trì đoạt lại về ta,
Tô Định thái thú chạy ra Nam Hải.
Mê Linh quận, đất Lĩnh Nam một giải,
Xưng Vua Bà, làm rõ mặt quân thoa.
Đông Hán triều rúng động, sợ, lo xa.
Sai Mã Viện, Lưu Long mang quân đánh.

Nhâm Dần đến, mùa xuân, quân thất bại,
Lãng Bạc thua, phải trở lại Cẩm Khê.

Đoàn quân tan vỡ tứ bề,
Thân cô, lực tận, biết về nơi nao?
Rừng sâu lạc lối, hoang mang,
Vẳng nghe kêu khóc của ngàn thương binh.
Nặng nề lê bước chân đi,
Đến dòng sông Hát, âm ì sóng vang. (1)
Hoàng hôn chiều rọi trên ngàn,
Sắc trời nhợt nhạt, màn đêm xuống dần.

Than ôi,
Bước đường cùng!
Chỗ nào ẩn náu dung thân,
Dòng sông sóng cuộn đục ngầu chắn ngang.
Quân Đông Hán đuổi theo sau,
Thê lương, u uất nhuộm màu cỏ cây.

Gục đầu nuốt hận,
Đau nào hơn, nhục nào hơn,
Thua trận, tan hàng...
Bi thương, lệ đầm, khẩn thâm:
Thù nhà, nợ nước chưa xong kiếp này.
Luân hồi xin được đầu thai,
Bảo toàn đất Việt, diệt bầy Tàu ô.
Sụp đầu tạ lỗi núi sông,
Hướng quê vọng bái linh hồn dân quân.
Đành dùng nước rửa phong trần, (2)
Vẹn toàn khí tiết, tinh thần Mê Linh.
Trăng vàng vụn vỡ quanh mình,
Sóng dâng cuộn cuộn vô tình cuốn đi,
Run bần bật, lạnh buốt tim,
Đất trời thăm thẳm, nhận chìm, tử ly.
Buông xuôi một kiếp phù sinh,
Ngàn năm lưu sử: Mê Linh, Vua Bà.

(1) Sông Hát (Jin river) là một phần của sông Đáy bây giờ.

(2) Sử Trung Hoa và quyển *The Birth of Vietnam* của ông Keith Weller Taylor cho là hai Bà bị bắt và bị chém đầu, nhưng theo *Đại Việt Sử Ký Toàn Thư* thì hai Bà đã trầm mình ở sông Hát, năm Quý Mão (43 AD). Dù chết bằng cách nào cũng không làm giảm giá trị của sự hy sinh. Cái chết của Vua Bà là một hy sinh vĩ đại!

Nguyễn Phương Thúy, April 2010